

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงความต้องการบริการด้านการเกษตรจากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร จังหวัดลำปาง มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาความต้องการบริการด้านการเกษตรจากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของผู้ขอรับบริการกับความต้องการบริการด้านการเกษตรจากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร
3. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของผู้มาขอรับบริการบริการจากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร

ขอบเขตในการวิจัย ทำการศึกษาจากตัวแทนเกษตรกร ซึ่งก็คือผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลจำนวน 96 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือการสอบถามเพื่อสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา เพื่ออธิบายลักษณะของตัวแปรต่าง ๆ ใช้สถิติไค-สแควร์(χ^2) เพื่อพิสูจน์สมมติฐานในการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ลักษณะของข้อมูลทั่วไปและข้อมูลทางเศรษฐกิจและสังคม

เพศ เป็นเพศชายร้อยละ 87.5 เพศหญิงร้อยละ 12.5

อายุ อายุระหว่าง 46-50 ปี ร้อยละ 49.0 อายุระหว่าง 40-45 ปี ร้อยละ 41.7 และมีอายุตั้งแต่ 51ปี ขึ้นไป ร้อยละ 9.4

ระดับการศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 75.0 รองลงมามีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 24.0 ส่วนระดับปริญญาโทมีเพียงร้อยละ 1.0

ประสบการณ์การทำงานด้านส่งเสริมการเกษตร ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีประจำตำบลส่วนใหญ่มีประสบการณ์ด้านส่งเสริมการเกษตรระหว่าง 21-25 ปี ร้อยละ 85.4 26-30 ปี ร้อยละ 8.3 และ 16-20 ปี ร้อยละ 6.3

พื้นที่การถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรในตำบล ส่วนใหญ่เกษตรกรตำบลต่าง ๆ มีพื้นที่ถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรระหว่าง 8,000-16,000 ไร่ ร้อยละ 39.6 น้อยกว่า 8,000 ไร่ ร้อยละ 38.5 และมากกว่า 16,000 ไร่ ร้อยละ 21.9 ตามลำดับ

รายได้จากการเกษตรของเกษตรกรในตำบล รายได้ต่อเดือนจากการเกษตรของเกษตรกรในตำบลส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำกว่า 6,000 บาท ร้อยละ 49.0 รองลงมาคือมากกว่า 12,000 บาท ร้อยละ 30.2 และ 6,000-12,000 ร้อยละ 20.8

ระยะทางจากศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลถึงสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร น้อยกว่า 25 กิโลเมตร ร้อยละ 27.1, 25-50 กิโลเมตร ร้อยละ 16.7, 51-75 กิโลเมตร ร้อยละ 28.1, 76-100 กิโลเมตร ร้อยละ 12.5 และ 101 กิโลเมตรขึ้นไป ร้อยละ 15.6

ระยะเวลาที่รู้จักสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ส่วนใหญ่รู้จักมา 10-20 ปี ร้อยละ 70.8 รู้จักได้ 21-30 ปี มีร้อยละ 19.2

ความพึงพอใจต่อบริการที่ได้รับ พบว่าได้รับความพึงพอใจร้อยละ 100.0

ความพึงพอใจในการนำความรู้ไปปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลางร้อยละ 61.5 รองมาคือพอใจมากร้อยละ 33.3 และพอใจน้อยร้อยละ 5.2

ทัศนคติต่อสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ว่าเป็นประโยชน์ต่องานด้านการเกษตรของ ส่วนใหญ่มีประโยชน์ต่องานด้านการเกษตรมาก ร้อยละ 59.4 ปานกลางร้อยละ 34.4 และเพียงเล็กน้อย ร้อยละ 6.3

ความรู้ที่ได้รับบริการ ส่วนใหญ่ได้รับความรู้ตรงตามความต้องการเพียงบางเรื่องร้อยละ 61.5 ได้รับความรู้ตรงทุกเรื่องร้อยละ 38.5

ความสะดวกในการรับบริการ ส่วนใหญ่ได้รับความสะดวกร้อยละ 87.5 ไม่ได้ได้รับความสะดวกร้อยละ 12.5

การติดต่อประสานงานกับสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ติดต่อบริการมากที่สุดร้อยละ 6.3 มาก ร้อยละ 15.6 ปานกลาง ร้อยละ 42.7 น้อย 29.2 และน้อยที่สุด ร้อยละ 6.3

การใช้บริการจากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการขอคำปรึกษา คำแนะนำร้อยละ 63.5 รองลงมาคือเจ้าหน้าที่วิทยากรร้อยละ 62.5 การฝึกอบรมร้อยละ 57.3 การจัดนิทรรศการร้อยละ 50.0 การขอสนับสนุนผลิตภัณฑ์ร้อยละ 40.6 และ การฝึกงานร้อยละ 35.4 เรื่องอื่น ๆ ร้อยละ 22.9

มูลเหตุจูงใจที่เลือกใช้บริการจากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ส่วนใหญ่ พบว่าจะได้รับการสนับสนุนร้อยละ 74.0 เป็นมูลเหตุจูงใจสูงสุด รองมาคือต้องการจะเปลี่ยนระบบการผลิตไปสู่กิจกรรมระบบใหม่ร้อยละ 65.6

แหล่งข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรจากเจ้าหน้าที่เกษตรเป็นจำนวนมาก ร้อยละ

69.8 หนังสือพิมพ์ร้อยละ 41.7 วิทยุร้อยละ 22.9 โทรทัศน์ร้อยละ 16.7 เพื่อนบ้านร้อยละ 14.6 ผู้นำหมู่บ้านร้อยละ 12.5 และจากหอกระจายข่าวร้อยละ 11.5

สถานที่ที่ต้องการให้เจ้าหน้าที่จากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรมาถ่ายทอดความรู้ส่วนใหญ่ต้องการให้เจ้าหน้าที่มาที่ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลร้อยละ 69.8 รองมาคือองค์การบริหารส่วนตำบลร้อยละ 15.6 และสำนักงานเกษตรอำเภอร้อยละ 8.3

2. ความต้องการบริการด้านการเกษตรของผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

2.1 แยกตามประเภทการบริการ

ความต้องการฝึกอบรม ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลต้องการให้สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรมีการฝึกอบรมด้านไม้ดอกไม้ประดับ, ไม้ผล, พืชผัก และการแปรรูป โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.88, 2.79, 2.66 และ 2.40 คะแนน ตามลำดับ

ความต้องการฝึกงาน ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลต้องการให้สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรมีการฝึกงานด้านไม้ดอกไม้ประดับ, ไม้ผล, พืชผัก และการแปรรูป โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.71, 2.48, 2.66 และ 2.39 คะแนน ตามลำดับ

ความต้องการวิทยากร ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลต้องการให้สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรมีวิทยากรด้านไม้ดอกไม้ประดับ, ไม้ผล, พืชผัก และการแปรรูป โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.67, 2.92, 2.79 และ 2.44 คะแนน ตามลำดับ

ความต้องการขอสนับสนุนผลิตภัณฑ์ ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลต้องการให้สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรมีการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ด้านไม้ดอกไม้ประดับ, ไม้ผล, พืชผัก และการแปรรูป โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.72, 2.78, 2.63 และ 2.36 คะแนน ตามลำดับ

ความต้องการคำแนะนำ ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลต้องการให้สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรมีการให้คำแนะนำทางด้านไม้ดอกไม้ประดับ, ไม้ผล, พืชผัก และการแปรรูป โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.92, 2.74, 2.73 และ 2.41 คะแนน ตามลำดับ

ความต้องการจัดนิทรรศการ ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลต้องการให้สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรมีการเข้าร่วมจัดนิทรรศการด้านไม้ดอกไม้ประดับ, ไม้ผล, พืชผัก และการแปรรูป โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.07, 2.92, 2.50 และ 2.52 คะแนน ตามลำดับ

จากการศึกษาความต้องการด้านการเกษตรพบว่า ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีความต้องการฝึกอบรม, ฝึกงาน, วิทยากร, การขอสนับสนุนผลิตภัณฑ์, คำแนะนำ และการจัด

นิทรรศการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.43, 2.31, 2.46, 2.37, 2.45 และ 2.50 คะแนน ตามลำดับ มีความต้องการเป็นอย่างมาก คือมีความต้องการเฉลี่ยคือ 2.42 คะแนน

2.2 แยกตามชนิดพืชหรือผลิตภัณฑ์

จากการศึกษาความต้องการตามชนิดพืชหรือผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ด้านไม้ดอกไม้ประดับ, ไม้ผล, พืชผัก และการแปรรูป มีค่าเฉลี่ย คือ 1.83, 2.77, 2.66 และ 2.42 พบว่า มีความต้องการเป็นอย่างมาก โดยมีค่าเฉลี่ย 2.42 คะแนน

3. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์

ผลการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ ที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 พบว่าประสพการณ์การทำงาน ด้านส่งเสริมการเกษตร ระยะทางจากศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลกับสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ความพึงพอใจในการนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติและทัศนคติต่อสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรว่าเป็นประโยชน์ต่องานด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการบริการด้านการเกษตร

ส่วนสมมติฐานอื่น ๆ คือ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาที่รู้จัก พื้นที่ถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรในตำบล และรายได้จากการเกษตรของเกษตรกรในตำบล ไม่มีความสัมพันธ์กับความต้องการบริการด้านการเกษตร

4. ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการบริการด้านการเกษตรจากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร

4.1 ปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินงาน

สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรมีความพร้อมในการให้บริการ ร้อยละ 95.8 ไม่พร้อมร้อยละ 4.2 เนื่องจากยังขาดการประสานงานกันภายในสถานีฯ

จุดสาคติเยี่ยมชมของสถานีฯมีความพร้อมในการให้บริการร้อยละ 93.8 ไม่พร้อมร้อยละ 6.2 เนื่องจากจุดสาคติแต่ละที่อยู่ห่างไกลกัน และยังไม่พัฒนาเท่าที่ควร

4.2 ปัญหาเกี่ยวกับเจ้าหน้าที่วิทยากร

สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรมีเจ้าหน้าที่ที่มีความพร้อมในการปฏิบัติงานร้อยละ 89.6 ไม่พร้อมร้อยละ 10.4 เนื่องจากมีจำนวนน้อย

วิทยากรเกษตรมีความพร้อมในการปฏิบัติงานร้อยละ 95.8 ไม่พร้อมร้อยละ 4.2 เนื่องจากมีจำนวนน้อย

ความรู้ที่ได้รับจากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรมีความพร้อมมุลคเป็นร้อยละ 99.0 และร้อยละ 1.0 เนื่องจากข้อมูลที่ได้รับยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์

นอกจากนี้ยังมีปัญหาอื่น ๆ อีก เช่น เกษตรกรยังไม่เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร จึงควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงบทบาทหน้าที่และการให้บริการอย่างต่อเนื่อง และประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ควรมีการถ่ายทอดความรู้ให้เกษตรกรโดย

ผ่านผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลอย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ควรนำผลงานการทดลองที่ประสบความสำเร็จหรือความรู้วิชาการใหม่ ๆ ออกเผยแพร่โดยจัดทำเป็นวารสารสิ่งพิมพ์

อภิปรายผล

1. ความต้องการบริการด้านการเกษตรจากสถานีทดลองพืชสวนห้วยฉัตร จังหวัดลำปาง

ผลจากการศึกษาเกี่ยวกับ ความต้องการบริการด้านการเกษตรจากสถานีทดลองพืชสวนห้วยฉัตร โดยใช้ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลซึ่งเป็นตัวแทนของเกษตรกรในตำบลทั้ง 96 ตำบลในจังหวัดลำปาง โดยแยกตามประเภทการบริการ คือ การฝึกอบรม การฝึกงาน วิทยากรผู้ให้ความรู้ การสนับสนุนผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร การให้คำปรึกษาแนะนำ และการจัดนิทรรศการ และแยกประเภทตามชนิดพืชหรือผลิตภัณฑ์ คือ ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ผล พืชผัก และการแปรรูปนั้น พบว่า

1.1 แยกตามประเภทการบริการ

1.1.1 ความต้องการฝึกอบรม ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีความต้องการในด้านการฝึกอบรมให้แก่เกษตรกรในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเล็งเห็นว่าการที่เกษตรกรเข้ารับการฝึกอบรมจะสามารถทำให้ได้ความรู้ทางวิชาการที่แน่นอน ได้ผลจริง เพราะทางสถานีทดลองพืชสวนห้วยฉัตร ได้ทำการศึกษาวิจัย และทดสอบมาแล้ว พร้อมทั้งยังมีจุดสาคิดให้เห็นถึงความสำเร็จของผลงานที่ทำ เมื่อเกษตรกรนำไปปฏิบัติก็จะทำให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งสอดคล้องกับ (ณรงค์ 2541) พบว่าเกษตรกรต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเพื่อการปรับปรุงการผลิตให้เกิดประโยชน์สูงสุดและมีประสิทธิภาพมากที่สุดและยังสามารถเพิ่มรายได้ให้เพิ่มขึ้นเป็นการยกระดับฐานะความเป็นอยู่ให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

1.1.2 ความต้องการฝึกงาน ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีความต้องการในด้านการฝึกงานให้แก่เกษตรกรในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเล็งเห็นว่าการฝึกงานนั้นจะต้องใช้ระยะเวลาในการฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ต่างก็มีงานทำ อาจไม่มีเวลาว่างพอที่จะมาฝึกงานกับทางสถานีทดลองพืชสวนห้วยฉัตรได้อย่างเต็มที่ โดยทั่วไปมักจะเป็นสถาบันการศึกษาที่เข้ามาขอรับการฝึก ซึ่งวิธีการคล้าย ๆ กับการฝึกอบรม แต่ไม่มีวิธีการหรือขั้นตอนมากนัก และส่วนใหญ่เป็นการฝึกให้รู้และเข้าใจ สามารถนำไปปฏิบัติได้ เป็นการเสริมทักษะความชำนาญให้กับนักเรียนที่เรียนภาคทฤษฎีมาแล้วจากสถาบันการศึกษา แล้วมาฝึกภาคปฏิบัติจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา

1.1.3 ความต้องการวิทยากร ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีความต้องการในด้านวิทยากรผู้ให้ความรู้แก่เกษตรกรในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเล็งเห็นว่า วิทยากรจากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ควรจะเป็นผู้ที่มีความรู้ทางวิชาการได้ตรงตามวัตถุประสงค์ แม่นยำ มีความรอบรู้ข้อมูลทางการเกษตรที่หลากหลาย เพราะได้ศึกษาวิจัยโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับ (วีระศักดิ์ 2538) ที่กล่าวถึงธรรมชาติของวิทยากรว่าวิทยากรควรเป็นผู้ที่รอบรู้ มีวิสัยทัศน์ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ เพื่อที่จะได้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่เกษตรกร และต้องมีประสบการณ์มาแล้วโดยเฉลี่ยประมาณ 9 ปี และ อุทัย (2544) ศึกษาทัศนคติของผู้เข้ารับการอบรมหลักสูตรวิทยากรฝึกอบรมของกรมส่งเสริมสหกรณ์ กล่าวว่า ผู้เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ต้องมีประสบการณ์มากพอควร

1.1.4 ความต้องการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีความต้องการในการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ให้แก่เกษตรกรในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเล็งเห็นว่าการสนับสนุนผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร อาทิ ต้นกล้า เมล็ดพันธุ์ ผลิตภัณฑ์การแปรรูป เป็นการเตรียมปัจจัยการผลิตให้แก่เกษตรกรที่ขาดแคลนทุนทรัพย์หรือผู้สนใจที่ต้องการจะผลิตในขั้นทดลอง ซึ่งเป็นวิธีการที่สามารถทำให้ลดต้นทุนการผลิตได้ทางหนึ่ง อาจมีความสำคัญไม่เท่ากับความต้องการอื่น ๆ

1.1.5 ความต้องการคำแนะนำ ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีความต้องการในการให้คำแนะนำปรึกษาให้แก่เกษตรกรในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเล็งเห็นว่าสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรเป็นหน่วยงานที่ทำการทดลอง วิจัยในด้านพืชโดยตรง จึงสามารถให้คำแนะนำข้อปรึกษาและเทคนิคตลอดวิธีการ ทางด้านเกษตรได้อย่างถูกต้องและแม่นยำ รวมไปถึงการแก้ไขปัญหาด้านการเกษตรต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อยกระดับความรู้ความสามารถได้ ซึ่ง (Russel 1981 อ้างโดย วรทัศน์ 2540) กล่าวว่า การส่งเสริมการเกษตร คือกระบวนการจัดหาความรู้ และทักษะที่จำเป็นเพิ่มเติมให้แก่เกษตรกรเพื่อนำไปใช้ปรับปรุงการผลิต เพื่อยกระดับมาตรฐานการครองชีพ และ (วรทัศน์ 2540) กล่าวว่า การช่วยเหลือเกษตรกรให้สามารถปรับตัวในการเปลี่ยนแปลง การปฏิบัติทางการเกษตร ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ เพื่อประโยชน์ในการเพิ่มผลผลิตอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เป็นการช่วยเหลือแนะนำแนวทางการแก้ปัญหาและปรับปรุงกรรมวิธีเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น โดยอาศัยความรู้ทางวิชาการเพื่อให้เกษตรกรตระหนักถึงปัญหา ความสำคัญของปัญหา ความสำคัญของความรู้วิชาการที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ ทรัพยากร เป้าหมาย ค่านิยม และสถานการณ์ของเกษตรกรเอง

1.1.6 ความต้องการจัดนิทรรศการ ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีความต้องการในการจัดนิทรรศการให้แก่เกษตรกรในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็น

เพราะว่าผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลสังเกตเห็นว่า การจัดนิทรรศการ เป็นสื่ออย่างหนึ่งที่สามารถทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์หน่วยงานได้เป็นอย่างดี ถ่ายทอดให้เห็นภาพชัดและเคลื่อนย้ายได้ในที่ต่าง ๆ ซึ่งจะสามารถทำให้เกษตรกรที่อยู่ห่างไกลในภูมิภาคต่าง ๆ ได้ศึกษาและรู้ถึงประโยชน์และความสำคัญของสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร สอดคล้องกับ (รังสฤษฎ์ 2537) ที่กล่าวถึงการใช้สื่อในงานส่งเสริมการเกษตรว่าเป็นสิ่งสำคัญในการที่จะถ่ายทอดเทคโนโลยี เพราะเป็นสิ่งที่ง่ายต่อการรับรู้ และเข้าใจ แต่ควรเลือกที่จะใช้สื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องกับ (นรินทร์ชัย 2542) ที่กล่าวว่าสื่อนั้นมีมากมายหลายประเภท ในการใช้สื่อเพื่อให้เกิดความเข้าใจนั้น ควรเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับประเภทของบุคคลเป้าหมาย ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ยังกล่าวถึงเหตุผลที่ต้องใช้สื่อนิทรรศการว่าเป็นการทำสิ่งที่ใหญ่ มากแล้วย่อส่วนให้เล็กกว่าของจริง แทนที่จะต้องเสียเวลาไปเดินดูของจริง ซึ่งต้องใช้เวลาและความพยายามมาก

1.2 แยกตามประเภทชนิดพืชหรือผลิตภัณฑ์

1.2.1 ความต้องการด้านไม้ดอกไม้ประดับ ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีความต้องการในด้านไม้ดอกไม้ประดับให้แก่เกษตรกรในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลสังเกตเห็นว่า ไม้ดอกไม้ประดับเป็นพืชที่ได้รับความนิยมเพียงบางกลุ่ม อีกทั้งสภาพแวดล้อมของจังหวัดลำปางเป็นเมืองที่มีอากาศร้อน ไม่เหมาะสมในการปลูกไม้ดอกไม้ประดับเท่าที่ควร ทั้งนี้ สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร(2546) กล่าวว่าจังหวัดลำปางสามารถปลูกไม้ดอกไม้ประดับได้เป็นอย่างดี อาทิเช่น ดอกหน้าวัว ที่ทางสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ได้ดำเนินการทดลองมาแล้ว จนได้หน้าวัวลูกผสมพันธุ์ใหม่ที่มีความเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศของไทย ดังนั้นทางสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรควรที่จะถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้แก่เกษตรกรและบุคคลทั่วไปได้ทราบถึงผลงานภายในสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรว่าเป็นประโยชน์อย่างไรต่อภาคการเกษตร เพื่อที่เกษตรกรและบุคคลทั่วไปจะได้มาขอรับบริการบริการจากทางสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร

1.2.2 ความต้องการด้านไม้ผล ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีความต้องการในด้านไม้ผลให้แก่เกษตรกรในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลสังเกตเห็นว่า ไม้ผลเป็นพืชที่มีศักยภาพมากที่สุดในจังหวัดลำปาง ซึ่งการปลูกไม้ผลจะทำให้เกษตรกรมีรายได้ที่ค่อนข้างสูง อีกทั้งเป็นพืชที่ได้รับความนิยมในหลาย ๆ ชนิด เช่น มะม่วง ลำไย ลิ้นจี่ ส้ม สับปะรด ฯลฯ สอดคล้องกับ สมสวย(2538) กล่าวว่าเกษตรกรมีความต้องการในการฝึกอบรมมากเป็นอันดับหนึ่งในเรื่องพืชได้แก่ เรื่องลำไย มะม่วง รองลงมาคือพริก และดอกไม้ การเรียนรู้เทคนิควิธีการผลิตพืชให้มีปริมาณและคุณภาพตรงตามความต้องการของตลาด จะสามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าเกษตรได้

1.2.3 ความต้องการด้านพืชผัก ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีความต้องการในด้านพืชผักให้แก่เกษตรกรในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเล็งเห็นว่า พืชผัก เป็นพืชที่มีอายุการเก็บเกี่ยวอยู่ในช่วง 45 – 60 วัน ทำให้เกษตรกรมีความต้องการที่จะปลูกเพื่อจำหน่าย หากเกษตรกรได้รับความรู้ในเทคนิควิธีการผลิตพืชผักอย่างถูกวิธีแล้ว อาจจะทำให้เป็นการลดต้นทุนการผลิตได้

1.2.4 ความต้องการด้านการแปรรูป ผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลมีความต้องการในด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ให้แก่เกษตรกรในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเล็งเห็นว่า การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเป็นวิธีที่จะทำให้ยืดอายุการเก็บรักษาผลผลิตได้นาน อีกทั้งเมื่อนำผลผลิตมาแปรรูปแล้วทำให้เป็นการเพิ่มมูลค่าของผลผลิตทางการเกษตร ซึ่งจะสามารถสร้างรายได้ให้แก่เกษตรกรได้ และเป็นการแก้ไขปัญหาผลผลิตล้นตลาดหรือราคาตกต่ำอีกทางหนึ่ง

2. ข้อมูลด้านความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคม กับความต้องการบริการด้านการเกษตรจากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร จังหวัดลำปาง

จากการตั้งสมมติฐานว่าปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลและปัจจัยทางเศรษฐกิจซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์การทำงานด้านส่งเสริมการเกษตร พื้นที่การถือครองที่ดินเพื่อการเกษตรของเกษตรกรในตำบล รายได้จากการเกษตรของเกษตรกรในตำบล ระยะทางจากศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรกับสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ระยะเวลาที่รู้จักกับสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ความพึงพอใจในการนำความรู้ไปปฏิบัติ และทัศนคติต่อสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรว่าเป็นประโยชน์ต่องานด้านการเกษตร มีความสัมพันธ์กับความต้องการบริการด้านการเกษตรจากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ผลจากการศึกษาพบว่า

2.1 ประสบการณ์การทำงานด้านส่งเสริมการเกษตร

ประสบการณ์การทำงานด้านส่งเสริมการเกษตรระหว่าง 16-23 ปีมีความสัมพันธ์กับความต้องการบริการด้านการเกษตร อาจเป็นเพราะผู้ที่มีประสบการณ์น้อยในด้านส่งเสริมการเกษตร การจะถ่ายทอดความรู้ที่ตรงตามหลักวิชาการต่อเกษตรกรอาจเกิดการผิดพลาดได้ จึงต้องการให้สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรเป็นผู้ให้ความรู้ทางวิชาการเพื่อเผยแพร่ให้แก่เกษตรกรอย่างถูกต้อง จึงทำให้ผู้ที่มีประสบการณ์น้อยมีความต้องการบริการด้านการเกษตรจากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร

2.2. ระยะทางระหว่างศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลกับสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร

ระยะทางระหว่างศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลกับสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรที่น้อยกว่า 70 กิโลเมตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการบริการด้านการเกษตรจาก

สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ทั้งนี้เนื่องจากมีระยะทางไม่ไกลเกินไป สามารถใช้บริการได้สะดวก ทำให้มีความต้องการมากกว่าศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลที่อยู่ห่างไกล เพราะการคมนาคมไม่สะดวก ถึงแม้จะมีความต้องการก็ตาม นอกจากนี้ยังมีหน่วยงานอื่นที่สามารถถ่ายทอดความรู้ได้ ถึงแม้ว่าจะไม่ได้ทำการทดลองศึกษาอย่างแท้จริงเช่นเดียวกับสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร แต่อยู่บริเวณใกล้เคียงกว่าและสามารถให้ความรู้ได้บ้าง จึงเลือกใช้บริการแทน เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฐานะความเป็นอยู่ที่ไม่ค่อยดีนัก การจะมาติดต่อกับหน่วยงานที่ห่างไกล อาจเป็นการเสียค่าใช้จ่าย และเสียเวลาในการประกอบอาชีพได้

2.3 ความพอใจในการนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติ

พบว่าความพึงพอใจน้อยในการนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติมีความสัมพันธ์กับความต้องการ เนื่องจากว่าเกษตรกรอาจยังมีความไม่แน่ใจในการนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริง เพราะการทำเกษตรจะต้องใช้เงินลงทุน ซึ่งเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศมีฐานะยากจนดังที่ (วรทัศน์ 2540) กล่าวว่าปัญหาที่สำคัญในชนบท ส่วนใหญ่ได้แก่ ปัญหาการขาดการศึกษา ปัญหาสุขภาพอนามัย และปัญหาความขาดแคลน ซึ่งปัญหาความขาดแคลนได้แก่ ไม่มีที่ทำกิน ขาดแหล่งน้ำ ขาดปัจจัยการผลิต ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ดังนั้นความพอใจในการนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจึงมีน้อยนั่นเอง

2.4 ทิศนคติต่อสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรว่าเป็นประโยชน์ต่องานด้านการเกษตร

สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรมีความเป็นประโยชน์มากต่องานด้านการเกษตรมีความสัมพันธ์กับความต้องการ อาจเป็นเพราะว่าผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลเล็งเห็นถึงความสำคัญของสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรว่าเป็นแหล่งค้นคว้าวิจัยและทำการทดลองตามหลักวิชาการ ซึ่งหลักวิชาการและความรู้จะเป็นประโยชน์มากต่องานด้านการเกษตร เพราะจะทำให้รู้เทคนิคและวิธีการผลิตที่เหมาะสมกับพื้นที่พืช และสภาพแวดล้อมตามท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีพืชเศรษฐกิจตัวใหม่ที่สามารถทำรายได้ให้เกษตรกรได้ เป็นการสร้างอาชีพและสร้างรายได้ช่องทางหนึ่งของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะบางประการอันจะเกิดประโยชน์แก่เกษตรกร ดังนั้นทางสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรควรพิจารณาดำเนินการดังนี้

1. . สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรควรมีการจัดการฝึกอบรมให้กับเกษตรกรในช่วงว่างจากการทำการเกษตร เพราะจะทำให้เกษตรกรใช้เวลาว่างนั้นให้เกิดประโยชน์ อันจะเป็นแนวทางให้เกษตรกรนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาการผลิตของตน

2. . สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรควรมีการเตรียมความพร้อมของเจ้าหน้าที่ และวิทยากรผู้ถ่ายทอดความรู้ ควรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถ ควรติดตามข่าวสารและสภาพปัญหาทางการเกษตร และศึกษาข้อมูลทางวิชาการ

3. สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ควรมีการรองรับผลิตภัณฑ์ไว้สำหรับบุคคลที่ต้องการขอสนับสนุน และบุคคลที่ขาดแคลน

4. สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ควรเข้าไปให้คำแนะนำ และช่วยเกษตรกรในการวางแผนการผลิตทางการเกษตร เพื่อจะได้คาดการณ์ล่วงหน้าเรื่องตลาดได้

5. สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ควรมีการจัดนิทรรศการในงานต่าง ๆ ร่วมกับหน่วยงานอื่นอยู่เสมอ เพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์ถึงผลงานและการดำเนินงานในสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร

6. สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ เพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในท้องถิ่นของตน

7. สถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร ควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงบทบาทหน้าที่ของทางสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตรต่อสาธารณชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการวิจัยครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะผู้อำนวยการศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลในจังหวัดลำปางเท่านั้น ในการศึกษาครั้งต่อไปควรที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับเกษตรกรในตำบล และเจ้าหน้าที่เกษตรในหน่วยงานอื่น ๆ รวมไปถึงสถาบันการศึกษาในจังหวัดลำปางด้วยเพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลความต้องการด้านการเกษตรของแต่ละบุคคลในสาขาอาชีพต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้อง

2. ในการศึกษารายครั้งต่อไป ควรมีการวิจัยถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรอื่น ๆ กับความต้องการบริการด้านการเกษตร เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการเกษตรต่อไป

3. ควรทำการศึกษาต่อในตำบลที่มีความต้องการบริการด้านการเกษตรเป็นอย่างมากจากสถานีทดลองพืชสวนห้างฉัตร